

CONÈIXES LES POLÍTIQUES DE SALUT JOVENTUT EN MATÈRIA DE SALUT SEXUAL I REPRODUCTIVA?

Salut sexual i reproductiva

La sexualitat té una dimensió molt àmplia. No es pot reduir a un sol aspecte: biològic, cultural, moral o psicològic, sinó que abasta tota la persona. Implica aspectes de la conducta que tenen a veure amb les relacions personals, l'afectivitat, els sentiments i les sensacions a més dels propis òrgans sexuals. Cal tenir present, doncs, que la salut sexual i reproductiva involucra aspectes de caràcter biològic, psicològic, sociològic i cultural.

Els/les joves i les pràctiques sexuals i afectives

La sexualitat és un dels fenòmens clau al voltant del qual gira bona part de les pràctiques juvenils. D'una banda, l'adolescència i la joventut són les etapes vitals de descobriment i d'experimentació de la sexualitat, just enmig d'uns processos de construcció d'identitat individual i col·lectiva on el sexe i el gènere esdevenen factors fonamentals. De l'altra, el món juvenil és objecte d'assetjament constant per part d'una poderosa indústria de l'oci i de l'entreteniment que utilitza els reclams sexuals com a principal mecanisme de màrqueting, tot configurant una sèrie de pautes culturals, estereotips i rituals al voltant de les relacions interpersonals. La sexualitat és també una esfera que serveix els joves per marcar distàncies respecte el món de la infància i respecte el món adult "formal" (Megías, Quirós, 2008).

En certa manera, tot sembla indicar que els estereotips del passat (sobre rols de nois i noies, sobre formes i conseqüències de les activitats sexuals, etc.), transmesos amb molts biaixos ideològics a través dels mecanismes de socialització, serveixen els joves per donar sentit a les seves relacions afectives i sexuals. S'observa, per exemple, que tothom diu saber la importància dels anticonceptius a l'hora de mantenir relacions sexuals, però molt sovint aquests només es relacionen amb la possibilitat d'un embaràs no desitjat, mentre que poques vegades es pensa en la possible adquisició d'una malaltia de transmissió sexual. És a dir, tot i que la gent jove tendeix a presentar-se com a persones enteses en la matèria, encara hi ha una sèrie de dèficits informatius clars, així com unes actituds i comportaments no sempre congruents amb la informació disponible.

Les polítiques de Joventut en l'àmbit de la salut sexual i reproductiva

Les polítiques públiques sobre prevenció de riscos i promoció de la salut en temes de sexualitat i afectivitat són diverses. Primerament, hi ha tot un gran ventall d'actuacions informatives i de sensibilització, també assessorament i formació. Altres accions afavoreixen que els joves puguin prendre decisions.

A més hi ha diverses lleis que regulen l'àmbit de les relacions afectives i estableixen drets sobre la dignitat i la integritat física i psíquica (**Lleis sobre violència de gènere**, etc.) i drets sobre el propi cos (**Lleis sobre salut reproductiva i interrupció voluntària de l'embaràs**, etc.). Les polítiques de sexualitat

tenen un cert paral·lelisme amb les drogues. D'una banda, els comportaments sexuals tenen molt a veure amb les pautes i rituals de la gent jove en la seva transició al món adult, per la qual cosa encara que una persona tingui tota la millor informació disponible, això no garanteix que posi en pràctica comportaments segurs. **El risc, en aquests casos, pot ser un dels elements que afavoreixi a l'aprenentatge.** Això fa que els missatges que s'emeten des de les institucions puguin ser rebuts amb indiferència per part d'una població que, almenys en part, s'intenta presentar ella mateixa com a "suficientment informada" en aquests temes, encara que a la pràctica això no sigui cert.

D'altra banda, les polítiques de sexualitat (igual que les de drogues) han evolucionat progressivament des de posicions **penalitzadores i culpabilitzadores**, que tractaven a les persones joves com a incapacitats per prendre decisions coherents en aquest àmbit, vers orientacions més disposades a acceptar que la gent jove pot ser prou madura per prendre les seves pròpies decisions. **En aquest sentit, bona part de les polítiques públiques van adreçades a informar i formar a les persones joves, oferir-los alguns elements per poder tenir més autonomia, deixar-los experimentar i garantir-los alguns drets si les coses no surten bé.**

De fet, hi ha un àmbit sobre el qual les polítiques públiques específiques no intervenen gaire (i on potser no poden intervenir): la transformació del context social en què la gent jove viu les seves relacions afectives i sexuals, un context caracteritzat per una pressió important per part de les famílies (que marquen uns rols de gènere no sempre igualitaris), de les indústries de l'oci i de l'entreteniment (que promouen uns processos de construcció d'identitats força competitius al voltant de la sexualitat i que carreguen els rols femenins amb una pressió constant per aparellar-se), etc., en el qual les capacitats de gent jove per donar resposta es veuen limitades per una sèrie de factors més estructurals, com les dificultats per independitzar-se de la família d'origen (fet que remet a problemes laborals, d'accés a l'habitatge, etc.), la manca d'expectatives d'alguns sectors socials, la manca d'espais de trobada i de relació al marge dels proveïts per la indústria de l'oci nocturn o de les institucions oficials, etc.

Per tant, a l'hora **de dissenyar polítiques i programes, així com d'educar sobre la salut sexual, no s'ha de reduir la sexualitat al sexe, a les relacions sexuals i a la prevenció**, ja que això ens limita en el moment d'abordar aspectes primordials com són l'orientació sexual, les emocions, les relacions de poder que es poden establir, etc. Cal doncs, **una perspectiva de gènere** a l'hora d'afrontar les decisions i mesures que s'adoptin en matèria de salut sexual i reproductiva. També cal tenir en compte que **totes les persones som diferents i existeixen, per tant, diferents maneres d'expressar la sexualitat.** Cada persona ho fa a la seva manera, i totes són respectables, sempre que no afectin la llibertat ni la dignitat dels altres.

A l'hora d'educar sobre salut sexual i reproductiva, així com les diferents polítiques de joventut en aquesta matèria, cal no caure en l'error de veure el jovent com un col·lectiu problemàtic, sinó de fer una anàlisi de la seva realitat, i de forma conjunta buscar solucions i aplicar-les.

Per tant, **les polítiques de joventut en matèria de salut sexual i reproductiva han de prioritzar dos aspectes:**

La prevenció i l'educació: El millor tractament és la prevenció sense caure en la moralització i l'adoctrinament, sinó educant en el gaudi de les conductes saludables. Cal una educació integral de la salut afectiva, sexual i reproductiva, tant a nivell formal com a nivell informal, per tal que les persones joves aprenguin a detectar els comportaments i els hàbits.

Reforç de la capacitat de decisió i responsabilitat: Cal donar eines perquè la persona jove sigui capaç d'escollir lliurement després d'haver valorat les opcions que té, oferint la informació de manera planera i pedagògica, per tal que l'elecció final sigui lliure. La llibertat d'elecció i la prevenció positivitzada són factors que faciliten la presa de decisions. La sexualitat mostra, per tant, tot un món de possibilitats. Conèixer i viure de forma lliure i responsable aquesta dimensió de la nostra personalitat és fonamental per al nostre equilibri personal.

FONTS:

Espluga i Trenc, Josep. 2010. Salut i Joves. Dels contextos i les pràctiques de risc a les polítiques de promoció de la salut.

<http://www20.gencat.cat/portal/site/Joventut/menuitem.c93399c423024ec77839a410b0c0e1a0/?vgnextoid=31b39d6767c3b010VgnVCM100000b0c1e0aRCRD&vgnextchannel=31b39d6767c3b010VgnVCM100000b0c1e0aRCRD&vgnextfmt=detall&contentid=61790478e104c210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD>